Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 518595

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 2000
Kadaster deel/nr	82655/69

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Brunssum	Brunssum	Limburg

*Straat**	*Nr**	*House letter**	*Toev.**	*Postcode**	*Woonplaats**	*Situering*	*Locatie*
Akerstraat	2			6445 CR	Brunssum		
Akerstraat	4			6445 CR	Brunssum		
Akerstraat	6			6445 CR	Brunssum		

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Brunssum	B			4732
Brunssum	B			6418
Brunssum	B			4731

*Omschrijving***

Inleiding

HULPPOSTKANTOOR met WINKEL en BOVENWONING, DUBBELE OPZICHTERSWONING, ca. 1913. Gebouwd in een traditionele stijl naar een ontwerp van ir. J.H.W. Leliman van het Bouwbureau van de Staatsmijnen in Limburg, in opdracht van dit staatsbedrijf. Het pand is gesitueerd onmiddellijk tegenover de ingang van de voormalige staatsmijn Hendrik, aan de zuidzijde naast het voormalige mijnspoortracee en is als zodanig onderdeel van een reeks opzichters- en ingenieurswoningen tegenover de ingang van de staatsmijn Hendrik.

De gevelreclames en de brandtrappen van het voormalige hulppostkantoor Akerstraat 2; de uitbreiding van de verbindingsgang tussen achtergevel en oorspronkelijke berging van zowel Akerstraat 4 als Akerstraat 6; de bijgebouwde houten garage, de aangebouwde berging van één laag onder plat en de vensterrolluiken van Akerstraat 4 zijn UITGESLOTEN van bescherming.

Omschrijving\t

Het hulppostkantoor met winkel en bovenwoning heeft een rechthoekige PLATTEGROND, beide opzichterswoningen hebben vanwege de bijgebouwde bergingen met verbindingsgang elk een L-vormige plattegrond. De panden hebben een gedeeltelijke souterrainverdieping, twee BOUWLAGEN en een zolderverdieping met gedeeltelijke vliering.

Het hulppostkantoor wordt gedekt door een samengesteld wolf-, zadel- en schildDAK met rode muldenPANNEN. De noklijn van het geheel heeft een L-vorm en bevindt zich hoofdzakelijk in dwarsrichting ten opzichte van de Akerstraat. Het wolfdak, met enigszins verlaagde nok, loopt aan de noordzijde door tot boven de eerste bouwlaag en heeft een dakkapel met beverstaarten op de wangen. Bakgoten annex overstekken op houten consoles. Decoratieve boeiboorden. Schilddak met zoldervenster en nokschoorsteen. Het entreerisaliet in de voorgevel wordt gedekt door een ingestoken zadeldak. Beide opzichterswoningen hebben gezamenlijk een schilddak, waarvan de noklijn parallel aan de Akerstraat loopt. Akerstraat 4 heeft Hollandse betonpannen, Akerstraat 6 de oorspronkelijke rode muldenpannen en rode nokpionnen. Ingestoken dakkapellen met lessenaarsdaken. Topgevels aan de voor- en zijgevelzijde van Akerstraat 6 worden gedekt door ingestoken wolfdaken. Decoratief vormgegeven boeiboorden. Hoge schoorsteen op het ingestoken wolfdak van de zijtopgevel, een waarschijnlijk in 1995 aangebracht tuimelraam op het ingestoken wolfdak van de topgevel aan de voorgevelzijde van Akerstraat 6. Schoorstenen op de voor- en achterdakvlakken.

De bergingen van Akerstraat 4 en 6, oorspronkelijk met het hoofdvolume verbonden via een smalle verbindingsgang onder plat, hebben zadeldaken met rode muldenpannen.

De panden zijn opgetrokken in handvormsteen, gemetseld in kruisverband en voorzien van gesneden voegen. Drievoudige speklagen van rode strengperssteen. Bakstenen dorpels en traptreden, hardstenen brievenbussen. Trasraam met rollaag en spouwventilatieroosters. De venster- en deurkozijnen zijn geplaatst in segmentboogvormige lijsten met strekbogen in rode baksteen en gepleisterde venstervulstukken.

De VOORGEVEL van de drie panden is onregelmatig ingedeeld, elk pand heeft twee vensterassen. Akerstraat 2 heeft een risalerende as met entreepartij onder ingestoken zadeldak. Hierin een vernieuwde rechthoekige houten deur en een rechthoekig houten venster. In de tweede as twee rechthoekige houten vensters met bovenlicht. Uit alle voorgevelvensters is de oorspronkelijke roedeverdeling verwijderd.

De voorgevel van Akerstraat 4 heeft in de eerste laag een rechthoekige houten deur, alsmede twee gekoppelde smalle rechthoekige houten vensters. In de tweede laag, boven de voordeur, een hoog onder het dakoverstek geplaatst rechthoekig houten venster. Boven de gekoppelde vensters van de eerste laag een in de dakconstructie doorlopende dakkapel, waarvan de drie vensters zijn voorzien van rolluiken.

De voorgevel van Akerstraat 6 heeft in de eerste as een rechthoekige vernieuwde voordeur, waarboven een rechthoekig houten venster met achtruits roedeverdeling. In de tweede as een rechthoekig, ongeleed houten woonkamervenster, waarboven een rechthoekig verticaal ingedeeld houten vensterkozijn met zesruits roedeverdeling per glaspaneel.

De ZIJGEVEL van Akerstraat 2 is onregelmatig ingedeeld. Boven de eerste vensteras aan de straatzijde loopt het wolfdak door tot boven de eerste bouwlaag. In deze vensteras een rechthoekig houten vensterkozijn met bovenlicht. In de tweede en derde as, zowel in de eerste als in de tweede bouwlaag, tweegewijs gekoppelde rechthoekige houten T-vensters met achtruits bovenlichten. De vierde as

heeft in de eerste laag een rondboogvormige portiekopening met drievoudige rollaag, waarboven in de tweede laag wederom twee gekoppelde rechthoekige houten T-vensters met achtruits bovenlichten. Voornoemd portiek, ook in de ACHTERGEVEL voorzien van een rondboogopening met drievoudige rollaag, heeft gepleisterde troggewelfjes op ijzeren I-profielen. In het portiek een rechthoekige houten deur met glaspaneel en zesruits zijlicht onder een rechte strek, alsmede een rechthoekig houten achtruits venster onder een strekboog met gepleisterd vulstuk. De scharnieren van de in deze portiekopeningen oorspronkelijk aanwezige hekwerken zijn nog ten dele aanwezig.

Verder is de achtergevel van Akerstraat 2 in de tweede as voorzien van een rechthoekige houten deur met achtruits bovenlicht, waarboven een rechthoekig houten kruiskozijn met vierruits glaspanelen in de bovenlichten. Daarnaast, zowel in de eerste als de tweede laag, een klein rechthoekig houten venster waarin in de tweede laag de horizontale indeling nog resteert.

De ZIJGEVEL van het pand Akerstraat 6 heeft in de vensteras aan de straatzijde een rechthoekig houten venster met achtruits bovenlicht; in de tweede vensteras eenzelfde venster, waarboven in de tweede laag een reeks van vier gekoppelde smalle rechthoekige houten vensters met vierruits bovenlicht. Elk venstertje heeft een getoogde strek met gepleisterd vulstuk. Boven het geheel nogmaals een segmentboogvormige drukboog.

De ACHTERGEVELS van de panden Akerstraat 4 en Akerstraat 6 tellen twee vensterassen en zijn wat betreft de indeling vrijwel gespiegeld. In de eerste laag twee rechthoekige houten vensters met bovenlicht, waaruit de oorspronkelijke indeling is verdwenen. Bij beide panden wordt één venster aan het oog onttrokken door de verbreding van de voormalige verbindingsgang naar de berging. Bij Akerstraat 6 is bovendien het tweede venster vervangen door een rechthoekige houten tuindeur met bovenlicht. In de tweede laag een gecombineerde dakkapel onder ingestoken lessenaarsdak met rechthoekige houten kruiskozijnen en twaalfruits bovenlichten; verder een soortgelijke enkelvoudige dakkapel (Akerstraat 4) en een rechthoekig houten T-venster met achtruits bovenlicht (Akerstraat 6).

De achtergevel en de berging van Akerstraat 4 alsmede de erfscheidende muren van de berging van Akerstraat 6 zijn geheel wit gesausd.

De drie panden hebben SPOUWMUREN, ventilatieroosters in de plinten.

De INTERIEURindeling van Akerstraat 2 is vrijwel ongewijzigd bewaard gebleven. Oorspronkelijke paneeldeuren in lijsten, de kamers-en-suite met schuifdeuren zijn nog aanwezig. Bij het pand Akerstraat 4 is de indeling van de begane grond ingrijpend gewijzigd, de tweede laag heeft de oorspronkelijke indeling behouden. De kruipruimte is volgespoten met beton. Akerstraat 6 heeft in 1995 een ingrijpende interne renovatie ondergaan, waarbij de indeling op diverse punten is gewijzigd.

Waardering

De panden Akerstraat 2, 4 en 6 zijn van cultuurhistorische waarde en vertegenwoordigen een groot algemeen belang als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische ontwikkeling van de mijnstreek in het tweede decennium van de twintigste eeuw, als bijzondere uitdrukking van een technische en typologische ontwikkeling in de woningbouw van de mijnkolonieën en vanwege de op het moment van de bouw technisch en typologische hoge innovatieve waarde.

De architectuurhistorische waarden zijn redelijk tot hoog en worden bepaald door de bouwstijl, de betrokkenheid van ir. J.H.W. Leliman van het Bouwbureau der Staatsmijnen, de esthetische kwaliteit van het ontwerp en de ornamentiek. De woningen vormen, in

combinatie met nabij-gesitueerde, overige mijnbouw-monumenten, een belangrijk onderdeel van het stedenbouwkundig weloverwogen ingerichte woongebied rond de voormalige staatsmijnen Hendrik en Emma, zijn vanwege deze situering ten zeerste verbonden met de ontwikkeling van Brunssum en de Limburgse mijnstreek in het algemeen, zijn van belang voor het aanzien van Brunssum en de mijnstreek en beschikken over een historisch-ruimtelijke relatie met de geologische bodemgesteldheid.

De panden beschikken wat betreft het exterieur over een redelijke mate van architectonische gaafheid en zijn van belang voor de structurele en visuele gaafheid van de woongebieden rondom de voormalige staatsmijn Hendrik.

Bovendien is er sprake van een in typologisch en functioneel opzicht bovenregionale zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Woningen en woningbouwcomplexen	Werk-woonhuis	Kantoorwoning
Woningen en woningbouwcomplexen	Woonhuis(K)	Woonhuis
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen	Winkel (G)	Winkel (G2)
Woningen en woningbouwcomplexen	Dienstwoning(K)	Opzichterswoning